

وزارت آموزش و پرورش
اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی

المپیاد علمی ادبیات فارسی
دوره اول متوسطه

تعداد سؤال: ۳۰ شروع آزمون ساعت ۱۰ صبح مدت پاسخگویی: ۶۰ دقیقه
نام و نام خانوادگی دانش آموز: شماره داوطلبی:

سال تحصیلی ۹۵-۹۶ مرحله اول ۲۵ بهمن ماه ۹۵

* توجه: به پاسخ های اشتباه نمره منفی تعلق می گیرد

۱- معنای درست واژگان «شيفته، دمساز، صحن، خصلت، زمزمه» به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) دلداده، سازگار، میدان، خوی، نغمه
(۲) علاقه، ناموافق، کوی، خصوصیت، خواندن آرام
(۳) دوست‌دار، همدم، حیاط، عادت، سردادن آواز
(۴) عاشق، همراه، جایگاه، ویژگی‌ها، سخن زیر لب

۲- معنای واژه «کام» در کدام بیت متفاوت است؟

- (۱) کاش روزی به کام خود برسید/ بچه‌ها آرزوی من این است
(۲) بدو گفت خسرو که نام تو چیست/ کجا رفت خواهی و کام تو چیست
(۳) گوهر قیمتی از کام نهنگان آرنده/ هر که او را غم جان است به دریا نرود
(۴) درخت دوستی بنشان که کام دل به‌بار آرد/ نهال دشمنی برکن که رنج بی‌شمار آرد

۳- کدام واژه به معنی «گفت‌وگو برای آشکار کردن حق و اثبات درستی چیزی» است؟

- (۱) مکالمه
(۲) مصاحبه
(۳) مکاتبه
(۴) مباحثه

۴- واژه مشخص شده در کدام گزینه به درستی معنا نشده است؟

- (۱) نیروی جوانی و شادابی این دوره را با تأمل و بصیرت همراه کنیم. (بینش)
(۲) این‌ها چرا صلاح و پاکدامنی و پارسایی و صداقت جوانان را نمی‌بینند؟ (وسیله دفاع)
(۳) طاعت و خدمت پدران و مادرانتان را غنیمت شمارید و آن‌ها را راضی کنید. (قدر بدانید)
(۴) همه شب دیده بر هم نبسته و مصحف عزیز بر کنار گرفته و طایفه‌ای گرد ما خفته. (پیرامون)

۵- در کدام گزینه همه واژه‌ها درست نوشته شده‌اند؟ (تشدید جزو غلط املائی به‌شمار نمی‌آید)

- (۱) اثاث هستی - از تقلا افتاد - اندوهی وسیع - صدای زوزه
(۲) افق‌های دور - قنداغه کودک - چنگ بیان‌دازد - جیغ می‌زد
(۳) جست‌وجو - احوال‌پرسی - مویه و ناله کردن - به خرناسه افتاد
(۴) معطل ماند - برخواست - پشت صخره - زمین را خویش می‌کشید

۶- با توجه به معنی واژه، املائی کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) فراغت: آسودگی
(۲) گذاردن: به‌جا آوردن
(۳) حداکثر: بیشترین
(۴) حجره: اتاق کوچک

۷- شمار نادرستی‌های املائی در کدام گزینه بیشتر است؟ (تشدید جزو غلط املائی به‌شمار نمی‌آید)

- (۱) فرزندان عزیزم! نامه محبت‌آمیز شما را قراعت کردم.
(۲) اسکندر در اثنای سفر به شهری رسید و از گورستانی عبور کرد.
(۳) قلب خالی آدم مثل یک گلدان زشت است و آدم را ازیت می‌کند.
(۴) مقصود این نیست که دامن در اضطراب باشید و آرام بر خود حرام کنید.
۸- بر اساس آموزه‌های املائی کتاب، کدام گزینه درست نیست؟
(۱) در نوشتن املا به نحوه تلفظ و مطابقت آن با شکل نوشتاری دقت می‌شود.
(۲) واژه‌های «جرئت» و «هیبت» دو املائی‌اند؛ یعنی به دو شکل نوشته می‌شوند.
(۳) شناخت شکل درست واژه‌های هم‌آوا به معنا و کاربرد آن‌ها در جمله وابسته است.
(۴) یکی از راه‌های تشخیص شکل درست املائی کلمه‌ها، علاوه بر توجه به معنا، دقت در رسم‌الخط رایج زبان است.

۹- کدام اثر ادبی زودتر از بقیه نوشته شده است؟

- (۱) گلشن راز
(۲) به هوای گل سرخ
(۳) مثنوی معنوی
(۴) مخزن الاسرار

۱۰- اطلاعات (داده‌های) کدام گزینه درست است؟

- (۱) در دهکده یوش پا به عرصه هستی نهاد. معلمی به نام نظام وفا او را به خط شاعری انداخت. «ای شب» یکی از آثار اوست. (نیما یوشیج)
(۲) نویسنده و شاعر توانایی است که با داستان‌های کودک، فعالیتش را آغاز نمود. نخستین کتاب وی «کلاغ‌ها» نام دارد. (نادر ابراهیمی)
(۳) از نویسندگان، محققان و مورخان قرن هفتم هجری است که کتاب‌های «تاریخ مغول» و «وزرای سلاجقه» را نوشت. (اقبال آشتیانی)
(۴) متولد کرمانشاه و از معلمان شاعر و اهل قلم دوره معاصر که از آثارش می‌توان به «در کوچه آفتاب» اشاره نمود. (محمدجواد محبت)

۱۱- در همه گزینیه‌ها تشبیه به کار رفته است به جز گزینیه ...

- (۱) زورق حیات در مردابی تاریک غرق شده بود.
- (۲) دایه ابر بهاری مرا تا انتهای آرامش رهسپار می‌کرد.
- (۳) بوی گل چنان مستم می‌کرد که دامن از کف می‌دادم.
- (۴) آتش عشق مادر ستاره صبح را تا بی‌نهایت روشن می‌داشت.

۱۲- کدام گزینیه بیتی از یک قطعه نمی‌تواند باشد؟

- (۱) ما به خود چیزی نکرديم اختيار / کارفرمایان عالم کرده‌اند
- (۲) گلی خندید در باغی سحرگاه / که کس را نیست چون من عمر کوتاه
- (۳) بکوش و دانشی آموز و پرتویی افکن / که فرصتی که تو را داده‌اند بی بدل است
- (۴) به روزگار جوانیت، ماتم پیری است / سیه‌دلی چو تو هرگز نداشت بخت جوان

۱۳- آرایه «تشخیص» در کدام گزینیه به کار رفته است؟

- (۱) در آنجا تعمیرگاه‌های بسیار زیادی است که من، خود، آن‌ها را دیده‌ام.
- (۲) انگار یک سطل آب سرد ریختند سرم. جا خوردم و لب‌لوجهام رفت تو هم.
- (۳) همین‌که از دروازه شهر بیرون رفتیم، قلمم را از جیبم درآوردم و سفرنامه را باز کردم.
- (۴) ساختمان‌های سربه فلک کشیده مزاحم دیدن آثار تاریخی اصفهان می‌شوند.

۱۴- آرایه‌های ادبی کدام بیت نادرست می‌باشد؟

- (۱) از ظلمت خود رهایی‌ام ده / با نور خود آشنایی‌ام ده (تضاد - تکرار)
- (۲) غنچه هم گفت گرچه دلتنگم / مثل لبخند باز خواهم شد (کنایه - تشبیه)
- (۳) جهان، جمله فروغ روی حق دان / حق اندر وی ز پیدایی است پنهان (تشبیه - مبالغه)
- (۴) برگ درختان سبز درنظر هوشیار / هر ورقش دفتری است معرفت کردگار (تشخیص - مراعات نظیر)

۱۵- نقش دستوری «مسند» در کدام گزینیه وجود دارد؟

- (۱) کتاب پر راز و رمز آفرینش، سرشار از درس‌ها و اندرزاها ست.
- (۲) نسیم مانند مادری مهربان و آداب‌دان از صحرا بازمی‌گشت.
- (۳) این آدم‌ها، درست توی نصف قلبم جا گرفته‌اند.
- (۴) آن شب، دست دیگرم زیر سر مادرم بود.

۱۶- الگوی {نهاد + مفعول + متمم + فعل} در کدام گزینیه دیده می‌شود؟

- (۱) یک ایرانی نباید غزل حافظ را نادرست بفهمد.
- (۲) شاعر جوان با کنجکاو به دهان معلم چشم دوخته است.
- (۳) دکتر حسابی سردر خانه‌اش را با بیتی از سعدی آراسته بود.
- (۴) این کودک آرام و بااستعداد با راهنمایی پدرش سرودن شعر را آغاز کرد.

۱۷- در کدام گزینیه نقش دستوری عبارت مشخص شده با دیگر گزینیه‌ها متفاوت است؟

- (۱) هجوم باد صدای کژال را غلتاند و با خود برد.
- (۲) شنیدن این کلمات رایحه امید به همگان می‌بخشید.
- (۳) عمر حقیقی ما را شناسنامه تعیین نمی‌کند.
- (۴) از خدا خواست به او اخلاص و همت بلند عطا کند.

۱۸- در کدام بیت، متمم بیشتری به کار رفته است؟

- (۱) کبوتربچه‌ای با شوق پرواز / به جرئت کرد روزی بال و پر باز
- (۲) نمودش بس که دور آن راه نزدیک / شدش گیتی به پیش چشم تاریک
- (۳) ز وحشت سست شد بر جای ناگاه / ز رنج خستگی درماند در راه
- (۴) پریدن بی پر تدبیر مستی است / جهان را گه بلندی گاه پستی است

۱۹- با توجه به متن زیر، کدام گزینیه صحیح می‌باشد؟

چون مادرم چنان دید، دعا کرد و گفت: «یا رب! تو از وی خشنود باش و درجتش، درجه اولیا گردان. دعای مادرم در حق من مستجاب شد و مرا بدین جای رسانید.»

- (۱) در عبارت بالا، دو جمله امری و پنج جمله خبری به کار رفته است.
- (۲) جمله نخست عبارت، جمله خبری و جمله پنجم، جمله عاطفی است.
- (۳) در متن داده شده، شمار جمله‌های امری کمتر از دیگر جمله‌ها ست.
- (۴) «دعا کرد» یک جمله عاطفی و «یا رب» یک جمله پرشوی است.

۲۰- هم خانواده‌ها (خوشه واژه‌ها) در کدام گزینه به درستی بیان شده‌اند؟

- (۱) مکالمه - کلیم - متکلمان - هم کلام - تکمیلی
 (۲) شراکت - شریک - مشرکان - شکرانه - مشارکت
 (۳) تخصیص - خصوصیت - تخلص - متخصصان - خواص
 (۴) مؤدب - تأدیب - آداب‌دان - ادیبانه - با ادب

۲۱- بیت «هم قصه نانموده دانی / هم نامه نانوشته خوانی» به کدام صفت پروردگار اشاره دارد؟

- (۱) علیم
 (۲) رحمان
 (۳) سمیع
 (۴) غفار

۲۲- بیت روبه‌رو چه نکته‌ای را یادآوری می‌کند؟ «نار خندان باغ را خندان کند / صحبت مردانت از مردان کند»

- (۱) شادی و خوشحالی
 (۲) اثر هم‌نشینی
 (۳) خوش صحبتی
 (۴) اهمیت به زندگی

۲۳- مفهوم عبارت کنایی در کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) در چاه افتادن: گمراه شدن
 (۲) دست برافشاندن: دعا کردن
 (۳) دیده بر هم نبستن: خوابیدن
 (۴) سر باز زدن: خودداری کردن

۲۴- کدام گزینه از نظر مفهوم با دیگر گزینه‌ها تفاوت دارد؟

- (۱) تا توانی دلی به دست آور / دل شکستن هنر نمی‌باشد
 (۲) عادت ما نیست رنجیدن ز کس / ور بیازارد نگوییمش به کس
 (۳) تنت به ناز طیبیان نیازمند مباد / وجود نازکت آزردۀ گزند مباد
 (۴) به جان زنده‌دلان سعدیا که ملک وجود / نیرزد آن که دلی را ز خود بیازاری

۲۵- کدام گزینه با سایر گزینه‌ها قرابت (نزدیکی) معنایی کمتری دارد؟

- (۱) تا توانی پیش کس مگشای راز / بر کسی این در مکن زنهار باز
 (۲) نه یک محرم که راز دل توان گفت / فراوان راز دارم با که گویم
 (۳) راز دل پیش دوستان مگشای / گر نخواهی که دشمنان دانند
 (۴) ز دیگران چه توقع بود نهفتن راز / تو که راز خود ز دیگران نپان نکنی

۲۶- مفهوم بیت «بر نامده و گذشته بنیاد مکن / حالی خوش باش و عمر بر باد مکن» در کدام گزینه آمده است؟

- (۱) نابود کردن خوشی‌ها
 (۲) افسوس گذشته خوردن
 (۳) به فکر آینده بودن
 (۴) حال را دریافتن

۲۷- کدام گزینه با جمله «آینده با حرف ساخته نمی‌شود» تناسب معنایی دارد؟

- (۱) کم گوی و گزیده گوی چون در / تا ز اندک تو جهان شود پُر
 (۲) سعدیا گرچه سخندان و مصالح گویی / به عمل کار برآید به سخن دانی نیست
 (۳) اول اندیشه وانگهی گفتار / پای‌بست آمده است پس دیوار
 (۴) بسی بهتر بود نادان خاموش / ز نادانی که در گفتن زند جوش

۲۸- همه گزینه‌ها با مفهوم کلی مقابل خود هماهنگ هستند، به جز گزینه ...

- (۱) گفت می‌خواهم آفتاب شوم (زیبا شدن)
 (۲) باز پیغمبر بهار شوم (بشارت دهنده بهار)
 (۳) ای کارگشای هرچه هستند (مشکل‌گشا بودن)
 (۴) جانی ده که کار آن جهان سازیم (آماده شدن برای آخرت)

۲۹- کدام گزینه با عبارت «مهم این است که انسان در مقابل سختی‌ها تسلیم نشود» ارتباط معنایی نزدیکتری دارد؟

- (۱) به راه سعی و عمل با هم اتفاق کنیم / که ایمن‌اند چنین رهروان ز هر خطری
 (۲) هزار کوه گرت سد ره شوند برو / هزار ره گرت از پا درافکنند بایست
 (۳) زان خوش‌دلم که هرچه ملال است بگذرد / روز مصیبت، ار همه سال است بگذرد
 (۴) گفت: آسان گیر بر خود کارها کز روی طبع / سخت می‌گیرد جهان بر مردمان سخت‌کوش

۳۰- کدام بیت با بیت‌های دیگر، ارتباط معنایی ندارد؟

- (۱) با بدان کم نشین که صحبت بد / گرچه پاکی، تو را پلید کند
 (۲) کمال همنشین در من اثر کرد / و گرنه من همان خاکم که هستم
 (۳) گر بدی گفت حسودی و رفیقی رنجید / گو تو خوش باش که ما گوش به احق نکنیم
 (۴) پسر نوح با بدان بنشست / خاندان نبوتش گم شد